

SOSYAL MEDYADA KAMUSAL ALANDAKİ KADINA DAİR SÖYLEMLER: İTİRAF.COM*

Ayşe ŞİMŞEK

Sakarya Üniversitesi

Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü

Arş. Gör. Dr.

ayses@sakarya.edu.tr

Özet

Bu çalışmanın konusunu sosyal medyada, kamusal alandaki kadına dair üretilen söylemlerin incelenmesi oluşturmaktadır. Bunun için itiraf.com sitesi seçilmiş ve kullanıcıların yaptığı itiraflar, toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında analiz edilmiştir. Çalışmanın yöntemini eleştirel söylem analizi oluşturmaktadır. Buna göre toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında kadının yerinin ev olduğunu savunan itiraflar hakim söylemi temsil eden itiraflar, kadının kamusal alanda yer alması gerektiğini savunan itiraflar ise karşıt söylemi temsil eden itiraflar olarak kategorilendirilmiştir.

Çalışmanın sonunda kadının geleneksel rollerinin devam etmesi gerektiğini savunan itirafların ağırlığını koruduğu görülmekle birlikte, özellikle kadın kullanıcılar tarafından bu rollerin sorgulandığı, daha az sayıda erkek kullanıcının da bu sorgulamayı desteklediği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: toplumsal cinsiyet, kamusal alan

Alan Tanımı: Sosyoloji (Kadın Araştırmaları)

DISCOURSES ABOUT WOMEN IN THE PUBLIC SPACE IN SOCIAL MEDIA: itiraf.com

Abstract

This study's subject is analyzing produced discourses about woman in public sphere. Thence itiraf.com web site was chosen and users' confessions were analyzed in gender roles context. This study's method is critical discourse

---

* Bu makale 2011 tarihli, "Sanal Ortamda Toplumsal Cinsiyetin Yeniden İnşası: İtiraf.com" isimli doktora tezinin verilerinden yararlanarak üretilmiştir.

analyze. According to this confessions which advocate house as main place of woman represent dominant discourse and confessions which support woman's being in public sphere represent contradictory discourse in gender roles context.

At the end of study, it has been seen that validation of discourses which support continuation of woman's traditional roles goes on and also woman users question these roles and few men support this questioning.

Key Words: *gender, public sphere*

JEL Code: J16

1.GİRİŞ

Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte kadının kamusal alanda görünürlüğü artmakla birlikte, henüz istenilen düzeye gelmekten çok uzaktır. 2004-2207 yılları arasındaki istatistiklere göre kadınların işgücüne katılım oranı %23 ile %27 arasında değişmektedir. 2011 yılının istatistiklerine göre ise kadınların işgücüne katılım oranı %29 olarak belirlenmiştir. Bu oran, gelişmiş ülkelerdeki kadın istihdam oranıyla karşılaştırıldığında son derece düşüktür. Örneğin 2009 yılında 27 AB ülkesinin ortalama kadın istihdam oranı %58,6'dır (Güngör, 2012:3-11)

Kadınların Türkiye'de kamusal alanda bu kadar az yer almasının nedeni Osmanlı dönemine kadar uzanmaktadır. Osmanlı toplumunda görülen cinsiyetçi işbölümüne göre, erkeklerin yeri "kamusal alan" kabul edilmişken, kadınlar "özel alan" ile sınırlandırılmıştır. Bu nedenle pek çok padişah tarafından toplumsal düzeni ve ahlak anlayışını koruma amacıyla kadının dış dünya ve sokakla ilişkisine sınırlamalar getirilmiştir. Buna göre, kadınlar istedikleri saatte sokağa çıkamaz, istedikleri yere gidemez ve erkeklerin bindiği taşıtlara binemezlerdi. Sultan I. Ahmet zamanında çıkarılan bir fermanla, kadınların içinde erkeklerin bulunduğu bir kayığa binmeleri yasaklanmıştı. III. Osman da kendisinin, saraydan çıktığı haftanın üç günü kadınların sokakta dolaşmalarını yasaklamıştı. III. Mustafa ise tüm kadınlara, her ne biçimde olursa olsun sokağa çıkma yasağı getirmişti. Özel alanın en önemli işlevselliği, kadının kamusal alanla ilişkisine bir sınır koymasındır. Tanzimat dönemiyle birlikte gerçekleşen reformlarla, kadının kamusal alana katılması, toplumdaki statüsü ve ailenin işlevi tartışılmaya başlanmıştır. Özellikle II. Meşrutiyet döneminde, modernliğe geçiş süreci ile birlikte "kadın algısı", "Batı algısı" ile birlikte dönüşüme uğramış ve "çalışan kadın" ve "eğitilmiş kadın" imajları bu dönüşüm sürecinde basın ve edebiyat aracılığıyla somutluk kazanmıştır(Erdoğan, 2010: 215).

Kadınlar ve aileyle ilgili ideolojinin kesin ve gerçek anlamda özgün bir biçim alması II. Meşrutiyet sonrasında rastlamaktadır. 1917’de ortaya çıkan Aile Kanunu bu politikanın bir ürünüdür ve daha önce dini otoritelerince düzenlenen aile hukukuna, merkezi devletin ilk müdahalesi olmuştur. Bu konudaki asıl kopuş ise, Kemalizm ve cumhuriyetin kuruluşuyla gerçekleşmiştir. Aile yasasının laikleştirilmesi ve kadınlara seçme seçilme hakkının tanınması gibi öğelerle, Osmanlı devletinin teokratik surları yıkılmaya ve yeni devleti meşrulaştıracak bir ideoloji oluşturulmaya çalışılıyordu. Bunun sonucunda Türkiye Cumhuriyeti’nin “yeni kadın”ı rejimin simgeleştirilmesinde ön planda rol aldı. Tümü iyi yetişmiş bir meslek kadınları kuşağı, cumhuriyet kadroları arasına katıldılar. Böylelikle yeni rejim Türkiye’de kadınlar için yeni bir çağı başlatmıştır (Kandiyoti, 1997:175).

Cumhuriyet’in resmi ideolojisi kadının kamusal alana çıkmasından ve meslek sahibi olmasından yanaydı. Ancak dönemin kadın konusundaki algılamasına biraz daha yakından bakıldığında, gelenekselci kalıp ile modernleşmeci kalıp arasında, toplumsal cinsiyet rolleri açısından temel bir farklılık olmadığı görülmektedir. Batıcı model, kadına özel alandaki “doğal görev” ve sorumluluklarının yanı sıra, toplumsal alanda da fedakarlık ve sorumluluk yüklemektedir. Bu durum, kadınları “çifte yük”le karşı karşıya bırakırken, erkekleri “yeni kadın” karşısında kimlik bunalımına itmiştir. Kadının kamusal alana “fırlatılması” erkeği ailenin “tek ekmek getireni” olma konumundan çıkarmış ve bu nedenle iktidarında bir gedik açılması tehlikesiyle baş başa bırakmıştır (Berktaş, 2006:109).

Cumhuriyet’in bu yeni kadınına, Batı’daki hemcinslerinden farklı bir model öneriliyordu. Batılı kadın cinsel serbestliği ve abartılı makyajı nedeniyle şiddetle eleştirilmekteydi. Atatürk’ün danışmanı olan Halide Edip Adıvar’a göre kadında, iffet, özveri ve analık erdemleri olmalıydı, kadınlar erkeklere fedakarca eşlik eden cinsiyetsiz yoldaşlardı. Yeni kadın, geleneksel, alaturka imaj ile aşırı modernlik arasında bir denge kurmalıydı. Kocasının yoldaşı, arkadaşı ve sosyal faaliyetlerde eşi olan bu kadın, her başarılı erkeğin arkasındaki görünmez namus ve tahammül abidesi olmalıydı. Alaturkalık ile iffetsizlik arasındaki gerilim, Türk kadınlarının zihninde varlığını günümüzde de sürdürmekte olan bir gerilimdir (Kadıoğlu, 1998:95-96).

1.1. Araştırmanın Yöntemi

Yaşanılan toplumda bilgi içeriklerinin oluşum ve aktarımı söylemsel bağıntılar aracılığıyla gerçekleşmektedir Foucault, bu aktarımı “dili dile bağlamak” olarak adlandırmaktadır. Dili dile bağlamak; tarihsel-toplumsal olarak başkalarınca

geliştirilmiş dili kullanmak ve onun içinde barındırdığı tarihsel-kültürel birikimi edinmek demektir. Bilginin dille üretilip aktarılması nedeniyle dil, var olan erk ilişkilerini içinde barındırarak; kendisiyle birlikte bu erk ilişkilerini de aktarır. Bu aktarma ve düşüncenin kalıcılaşması, kitle iletişim araçları, günlük iletişim, okul, arkadaşlar ve aile gibi ortam ve kurumlar üzerinden gerçekleşir. Söylemler, kurumsallaşmış ve düzenlenmiş oldukları için, erk ilişkisini yansıtır ve erk etkisi yaratırlar (Kula, 2010:350).Eleştirel söylem analizi bağlamında güç çalışmalarında temelde iki soru belirlenmektedir: 1) Daha çok güç sahibi olan grup, halkın söylemini nasıl kontrol etmektedir? 2) Söylemler düşünsel ve davranışsal olarak daha az güçteki grubu nasıl kontrol eder ve bu tarz sosyal eşitsizliğin sosyal uzlaşımı nedir? (Van Dijk, 2003: 355).

Söylem analizinin bireyler ve toplum üzerinde kurduğu erk, karşıt söylemler aracılığıyla yıkılmaya çalışılır. Ortak kültür içerisinde gelişen eleştirel tutumları simgeleyen karşıt söylem, bu yönüyle hegemonyaya karşı çıkmaktadır. Çevreci söylem, kadın hareketine ilişkin söylem, laik-demokratik düzene ilişkin söylem buna örnektir. Karşıt söylemin işlevi, toplumsal koşulların yarattığı toplumsal sömürü sonucunda ortaya çıkan egemenlik ve erki açığa çıkarmak ve bunların geniş halk yığınları yararına değiştirilmesine katkıda bulunmaktır. Sömürü ve baskı mekanizmalarının ortaya çıkarılması, karşıt söylemin temel işleviyken; günlük söylemin eleştirel değerlendirilmesi, karşıt söylemin amacı ve “yıkıcı” işlevidir (Kula 2010:355).

Bu çalışma nitel bir araştırmadır. Araştırmada itiraf.com evreni içinde yer alan itiraflardan, kamusal alandaki kadına ilişkin itiraflar incelenmiştir. İncelenen itiraflar anahtar kelimeler yardımıyla bulunmuştur. Çalışmanın sınırlılığı nedeniyle örneklem olarak dört itiraf seçilmiştir. Eleştirel söylem analiziyle incelenen bu itiraflar, iki kategoriye ayrılmıştır. Buna göre mevcut toplumsal cinsiyet rollerinin kadının yeri evidir ve en önemli görevi anneliktir söylemini onaylayan ve sürdüren iki itiraf ve toplumsal cinsiyetin bu söylemine karşı çıkarak, kadının kamusal alanda yer alması gerektiğini savunan ve karşıt söylem geliştirmiş iki itiraf olmak üzere toplam dört itiraf analiz edilmiştir.

2.KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Toplumsal Cinsiyet Kuramı Çerçevesinde Kamusal-Özel Alan

Toplumsal cinsiyetin inşasında önemli yer tutan ayırım, kamusal-özel alan ayırımıdır. Kamusal-özel alan ayırımı Aristoteles’e kadar uzanmaktadır. Aristoteles’e göre erkeklerin siyasal faaliyet ve yönetim işlerini yürütmesi için zamana ve özgürlüğe ihtiyaçları bulunmaktadır. Özgür insanlar sorumluluklarını

kadınlar ve kölelere yükleyerek bu zamanı kazanmışlar ve böylelikle aile reisi olmuşlardır. Bunun sonucunda kadın ev içine hapsolmuşken, erkek agorada, jimnastik salonunda ya da mecliste kendi benzerleriyle kamusal faaliyet yürütmüştür. Aristoteles'e göre insan "erkek" anlamına gelmektedir ve yeryüzüne yalnız yaşamak için değil, iyi yaşamak için gelmiştir ve bu iyi yaşama ulaşmayı mümkün kılan ilişkilerde, politik ilişkilerdir (Lamoureux, 2009: 243-244).

Toplumsal cinsiyet rollerinin, tarihsel ve antropolojik çalışmalar kadınların erkeklerden farklı olarak tabii buldukları deneyimlerinin neredeyse evrensel olduğunu ortaya koymuştur. İlk olarak kadınlar siyasal iktidarda yer alamıyorlar ve yaşamlarını biçimlendiren gerçekliklerin denetimini ellerinde tutamıyorlardı. İkincisiyse, her dönemde ve her yerde kadınlar ev içi alana ait oldukları kabul ediliyordu. Üçüncüsü, kadınların tarih boyunca kullanım değeri için üretip, değişim değeri için üretmemesidir. Kullanım için üretmek, yiyecek ve giyecek gibi, ailenin tükettiği maddelerin yaratımı anlamına gelir, dolayısıyla değişim değeri için değil kendisi için üretim yapılmasıdır. Dördüncüsü, kadınların yaşadıkları farklı fiziksel deneyimlerdir. Bunların en önemlileri bütün kadınların yaşadıkları mensturasyon ve pek çok kadının yaşadığı doğum ve süt verme olaylarıdır. Son olarak, çekirdek ailede çocuk yetiştirme süreci kadın ve erkek için her zaman çok farklı olmuştur (Donovan 2001:325).

Tüm bu sayılan farklılıklar dışında, toplumsal cinsiyet rollerinin gelişimindeki en önemli etken; kız ve erkek çocuklarının anneleri tarafından farklı şekilde yetiştirilmeleridir. Kız çocukları anneler tarafından kendilerinin bir benzeri ve devamı olarak algılanma eğilimindedir. Erkekler ise yuvadan erken atılırlar ve farklı bir cinsiyete sahip oldukları için erkekler, kimliklerini annelerine ve dışı olana karşıt bir şekilde inşa ederler. Bu süreç sonunda kadınlar kendileriyle beraber başkalarını da algılamayı öğrenir ve empati geliştirirken, erkekler annelere olan bağımlılıklarını bastırdıkları için daha bağımsız bireyler haline gelirler (Chodorow, 1999:260).

Bunun sonucunda ise erkekler başarı ve güç odaklı olurlar. Yadsıdıkları kimlikten koparak yalnızlaştıkları için ilişki odaklı olmazlar. Kendilerinin ve başkalarının duygularını anlama isteklerini bastırırlar. Böylelikle erkek kimliği anneden ayrılma ve kadın gibi olmamaya biçimlenir. Erkekler kimliklerini geliştirirken, bağımlı olmamaya, zayıf olmamaya, güçlü olmaya şartlanırlar. Kadınlar da ise bunun tersi söz konusudur. Kadınlar kendilerini ilişkileriyle tanımlar ve ilişki yokluğunda kendilerini güvensiz hissederler. Oysa erkekler bu gereksinimlerini bastırarak dünyaya karşı daha hükmedici bir tavır takınarak bakarlar (Demez, 2005:118).

Toplumsal cinsiyet rolleri sonucunda, kadınların kamusal alana ait olmadığı düşüncesinin bir diğer savı, kadınların teknik beceriye sahip olmadıklarıdır. Buna göre köprüleri, silahları, uçakları yüzyıllardır erkekler yapmakta ve aya ilk onlar ayak basmıştır. Eril teknik kültürün makineler karşısında fiziksel ve zihinsel hakimiyeti olduğu kabul edilmektedir. Ayrıca çalışma hayatında erkeklerin kendi aralarındaki ilişkilerde; rekabet ve teknik yetkinliğe karşılıklı değer atfedilmesi nedeniyle, teknik kültür eril kimliğin kurucu öğelerinden biri olarak kabul edilmektedir. Kadınlar, “teknik” meslekler ve yerlerden erkekler tarafından bu alanda erkeklik yapıldığı için dışlanırlar. Bu durumda ister istemez kadınlar kendilerini teknik pratiklerden dışlamak zorunda kalmaktadır (Chabaud-Rychter ve Gardey, 2009:328).

Kadınların politik ve teknik alandan dışlanması, sadece onları özel alana hapsedememiş, aynı zamanda meslek kategorilerinin de doğmalarına neden olmuştur. Bu kategorilerin varlığı deşifre edilebilen ilk alfabeler ve hesap sistemlerine kadar eskiye gitmektedir (Salies, 2009: 345). 19. yüzyılın sonunda ortaya çıkan kadın mesleği kavramı, kadınların birer vasıf olarak nitelendirilmeyen “doğal nitelikleri” çerçevesinde tanımlanmaktadır. Bu dönemde çalışan kadınların çoğu süt anneliği ve hizmetçilik yapmaktadır. 20. yüzyılda kadın haklarının geçirdiği evrim sonucunda, yeni tanımlar ve kategoriler ortaya çıkmakla birlikte, kadınsı meslekler halen “kadının doğal nitelikleri” ile bağdaştırılmaktadır. Buna göre “ ilişkisel beceri” nin önemli olduğu; sekreterlik, hosteslik, hemşirelik, öğretmenlik, sosyal hizmet uzmanlığı ve kuaförlük gibi meslekler kadınsı kabul edilmektedir (Kergoat, Lada ve Picot: 2009: 369).

3.BULGULAR

3.1.Kamusal Alandaki Kadınlı İlgili Hakim Söylemi Savunan İtirafı

Kadın Olduğum için İşe Alınmıyorum

Kadın olduğu için ayrımcılık yaşayan 22 yaşındaki itirafçının itirafı şöyledir:

“Mesleğimi ilk seçtiğim andan itibaren ailem, arkadaşlarım, çevrem, hatta öğretmenlerim bile bana uygun olmadığını, bırakmamı söylediklerinde, onlara aldığım kararımdan hiç pişman olmadığını, bu mesleği hakkıyla yapabileceğimi söyleyip durdum. Okuldan mezun oldum, artık mesleğimi yapmam gerek. Ben her ne kadar bu mesleği hakkıyla yapabileceğime inansam ve kendime güvensen bile, görüşmeye gittiğim her şirketin sırf kadın olduğum için beni geri çevirmelerinden o kadar yoruldum ki, artık seçtiğim meslekten pişman

olmaya başladım. Sanırım ağır bir depresyonun eşiğindeyim”
(OooskerooO, Kadın, 22, Yurtdışı).

Kadına karşı uygulanan ayrımcılık daha meslek seçiminde başlamaktadır. Bazı mesleklerin erkeklere uygun olduğu kabul etmekte ve bu mesleğin kapıları daha seçim aşamasında kadınların yüzüne kapanmaktadır. İtirafçı mesleğini seçerken, çevresinde yer alan herkese karşı mücadele vermiştir. Çevresinin tüm baskısına karşın itirafçı, seçtiği alanda eğitim görmüş ve mezun olmuştur. Artık mesleğini yapma aşamasına geldiğinde ise çok ciddi bir ayrımcılıkla karşılaşan itirafçı, sadece kadın olduğu için tüm şirketler tarafından geri çevrilmiştir. Sadece cinsiyetinden dolayı bir kadının kamusal alanda uğradığı ayrımcılığı ve mesleki olarak engellenmesini gösteren bu itiraf hakim söylemin nasıl işlediğini gösteren bir itiraftır.

Kadınlar Çalıştığı İçin Erkekler İşsiz Kalıyor

Kadınların çalışmasıyla ilgili bir itiraf şöyledir:

“Kadınların çalışmasına karşıyım. Bazı meslek dalları hariç. Bunun geri kafalılıkla ya da yobazlıkla alakası yok. Kendimce de iki sebebim var. 1. Bundan yıllar önce teknolojinin gelişmemesine ve şimdikinden daha az iş alanı olmasına rağmen işsizlik bu düzeyde değildi. Tamam, nüfus arttı ama bunun üzerine talep de arttı. Ben bunun sebebinin ihtiyacı olmayan kadınların sırf sosyalleşmek adına çalışmalarına bağlıyorum. Böylece erkeklere iş kalmıyor. Bir evde karı-koca çalışırken diğerinden ikisi de işsiz. 2. Kadınlar bence en güzel meslek olan annelik görevini yerine getirirse daha iyi olur. Şimdi herkes diyecek ben hem çalışıyorum hem de çocuğuma bakıyorum. Ama bence bu o çocuk için yeterli değil. O annesine ihtiyaç duyuyor ve annesi yokken mutsuz oluyor. Sırf açıkladığım bu sebepler yüzünden ben de çalışmak istesem de kadınların çalışmasına sıcak bakamıyorum. Tezat gibi olacak ama bütün bunlara rağmen bende kadın-erkek eşitliğinden yanayım” (yeşilella, Kadın, 21, İstanbul

Bu itiraf kadınların toplumsal cinsiyet inşasındaki rolünü gösteren bir itiraftır. İtirafçı evi erkek geçindirir hakim söylemine sıkı sıkıya bağlıdır ve bir kadının ekonomik olarak erkeğe bağlı olmasında hiçbir sakınca görmemektedir. İtirafçıya göre kadınlar için en güzel meslek anneliktir ve kariyer ve çocuk yetiştirmenin bir arada olması mümkün değildir. Tüm bu nedenlerden dolayı, itirafçı çalışmak istediği halde, iş yaşamına sıcak bakmadığını belirtmektedir. Kadını ev içi alana hapseden, onu erkeğe bağımlı kılan, hayata tek katkısının annelik olması

gerektiğini savunan bu itiraf, toplumsal cinsiyeti yeniden inşa eden, hakim söylemden yana olan bir itirafır.

3.2.Kamusal Alanda Kadınla İlgili Muhalif İtirafılar

Kadın Mühendise İşverenler Güvenmiyor

İş yaşamında karşılaştığı sıkıntıları anlatan 35 yaşındaki bir kadına ait itiraf şu şekildedir:

“15 yıllık mühendisim, 15 yıldır da çalışıyorum. İlk 3 işyerimden kadınlara mühendislik konularında erkekler kadar güvenmedikleri ve yükselme olanağı tanımadıkları için ayrıldım. Dördüncü iş yerimde ise 10 yıl çalıştım. İlk yıllar acayip savaş verdim ve ancak üçüncü yılın sonunda patronlara ve diğer yöneticilere ne kadar becerikli ve iyi bir mühendis olduğumu kabul ettirdim. 10 yıl içinde üst düzey yönetici olmayı başardım. Ama şirketimiz kriz dolayısı ile faaliyetlerini durdurdu. 2 ay önce yeni işyerine başladım. Yıllar sonra gene tüm diğer yöneticilerden, kadın olmamdan dolayı koydukları tavrın, yıllardır nerdeyse unuttuğum o şovenist tavır olduğunu görmek beni büyük umutsuzluğa itti. İşittiğim esprilerden, herhangi bir projede beni dışarıda bırakmaya çalışmalarından nefret ediyorum. Hele iş yemeklerinde çapkınlık hikayeleri anlatmaları ya da kadınlar hakkında yaptıkları espriler... Offfff Türkiyem, ne zaman değişecek bu kafalar” (kızgın2000, Kadın, 35, İstanbul).

İtirafçı kamusal alanda karşılaştığı ayrımcılıkla mücadele eden bir insandır. Kamusal alanda, özellikle mühendisliğin bazı alanlarının kadınlara uygun olmadığı düşünülmektedir. İtirafçı, ancak dördüncü işinin sonunda iyi bir mühendis olduğunu kanıtlayabilmiştir. Yeni bir yerde işe başlamak zorunda kalan itirafçı tekrar ayrımcı muameleye maruz kalmış ve kadın olduğu için beceremeyeceği gerekçesiyle projelere dahil edilmemiştir. İtirafçı aynı zamanda çapkınlık ve kadınlığına dair yapılan espriler yüzünden tacize uğradığını belirtmektedir. Bütün bu yaşanan süreç özellikle erkeklerin yoğunlukta olduğu alanlarda çalışmanın kadınlar için ne kadar güç olduğunu göstermektedir. İtirafçı yaşadığı süreçten dolayı son derece öfkeli ve bu zihniyetin ne zaman değişeceğini sorgulayarak ise hakim söyleme karşı muhalif bir söylem geliştirmiştir.

Tacize Uğradığım İçin İşten Atıldım

Tacize uğradığı için işten atılan bir kadın yaşadıklarını şu şekilde aktarmaktadır:

“İş yerimde yöneticim tarafından tacize uğradığımı patronlarıma söyledim. Derhal şahsiyetsiz kişiliğin işine son verildi. Ardından da ben işten çıkartıldım. Neden mi? Sadece ve sadece kadın olduğum için. Ne zaman mı? 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde. Bu ülkede insan olmak zor diyenlere lafım, bir de kadın olun da ekmeğinize sahip çıkın bakalım fırsat veriyorlar mı bu haysiyetsizler insana” (vallayeter, Kadın, 33, Ankara) .

Kamusal alanda taciz kadınların sıklıkla karşılaştığı sorunlar arasında yer almaktadır. Kadınlar bu durum karşısında genellikle kendileri de suçlanabilecekleri endişesiyle sessiz kalmayı tercih etmektedir. Şikayet ettikleri zaman da çoğunlukla taciz eden kişiye herhangi bir ceza verilmemekte ve olayın üstü örtülmeye çalışılmaktadır. Tacizi gerçekleştiren kişi kadından hiyerarşik olarak üst pozisyondaysa, kadınların işi daha da güçleşmektedir. Bu itirafı yapan kadın cesur bir şekilde davranarak şikayet yoluna gitmiştir. Yine şaşırtıcı bir şekilde tacizi yapan ve kendisinden üst pozisyondaki kişinin işine son verilmiştir. Buraya kadar yolunda gözükten durum kadının işten atılmasıyla değişmiştir. Kendisine sadece kadın olduğu için yapılan bu haksızlığa karşı çıkan itirafçı muhalif bir söylem geliştirmiştir.

SONUÇ

Toplumsal cinsiyet rolleri, kadının biyolojik cinsiyetine atfen ona asıl olarak ev içi alanı ve anneliği uygun görmektedir. Bu söylem de kamusal alana kadınların girişini zorlaştırmaktadır. Kadınlar kamusal alanda çok çeşitli ayrımcılığa uğramaktadır. Kadınların eşit işe, eşit ücret almaması, söylem düzeyinde kadınlığıyla bağlantılı mesleklerin yakıştırılması, bazı işlerin erkeklere ait olduğunun söylenmesi ile iktidar ve statüsü fazla mesleklere erkeklerin uygun bulunması ve uğradıkları cinsel taciz bu ayrımcılıklardan bazılarıdır.

Kadınların özel alana ait olduğu düşüncesinin kökenleri Aristo'ya kadar gitmektedir. Aritoteles'in bu ayrımını modern toplumsal sözleşmelerde devam ettirmiştir. Bu kuramlar, özellikleri bağımsızlık, sorumluluk ve akıl olan bireyi odağına alan bir kamusal alan tanımı yapmışlardır. Özel alan ise giderek yakınlık ve aile ilişkilerine indirgenmiştir. 18 ve 19.yy. düşünürleri “ ayrı alanlar” düşüncesini geliştirir ve buna göre kadınların politika dünyasına katılmaları yasaklanır ve diğer kamusal alan olan iş piyasına cinsiyetli bir “çifte standart” uygularlar. Bu ayrı alanlarda erkeklere aile reisi olarak geçiş izni verilirken, kadınlar özel alana ait kabul edilmiş ve ayrı alanlara girmesi yasaklanmıştır (Lamoureux, 2009:245).

Çalışmada kamusal alandaki kadın varlığına dair bir mesafenin kat edildiği görülmekle birlikte, henüz bu mesafenin çok yetersiz olduğu açıktır. Halen kadının asli görevinin annelik ve ev işleri olduğu, Türk toplumunun genelinde kabul edilen bir görüştür. Bir kadının başarısı, daha çok ev içindeki görevlerini ne ölçüde yerine getirdiğiyle ölçülmektedir. Öte yandan istihdam edilen kadın oranı düşük olmakla birlikte, toplum çalışan kadın fikrini benimsemiş ve toplumsal cinsiyet rollerinden beklenen görevleri aksatmaması için, toplumda buna uygun stratejiler geliştirilmiştir. Çalışan kadının çocuğuna bir aile büyüğünün ya da bakıcı kadının bakması gibi.

Gelişmiş kabul edilen ülkelerle aramızdaki en büyük farklılığın, kadın istihdamı ve politikaları olduğu açıktır. Bu konuda belli bir ilerleme sağlanmasına karşın, söylem ve zihinsel düzeyde daha çok aşama kat edilmesi gerektiği görülmektedir.

KAYNAKLAR

- Berktaş, Fatmagül. Tarihın Cinsiyeti . İstanbul: Metis Yayınları, 2006.
- Chodorow, Nancy. “*Women, Culture and Society*”, Family Structure and Feminine Personality. Stanford: Stanford University Press, 1974, ss.43- 66.
- Demez, Gönül. Kabadayıdan Sanal Delikanlıya Değişen Erkek İmgesi. İstanbul:Babil Yayınları, 2005.
- Donovan, Josephine. Feminist Teori, (Çev. Aksu Bora ve Diğerleri), İstanbul:İletişim Yayınları, 2001.
- Erdoğan, Türkan. “*Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Kadın Hareketinin Kurumsallaşma Süreci*”, Sosyoloji Yazıları 1, (Ed. Nevin Güngör Ergen ve Diğerleri), Ankara, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 2010. ss.213-237.
- Gardey D. ve D. Rychter, “*Teknikler ve Toplumsal Cinsiyet*”, Eleştirel Feminizm Sözlüğü. (Çev. Gülnur Acar-Savran), İstanbul: Kanat Basım, 2009. ss.325-331.
- Güngör, Esin. “*Türk Hukuku ve Avrupa Birliği Hukukunda Kadın*” <http://esam.ege.edu.tr/makaleler/ocak-2012/makal3.pdf>, İndirme Tarihi: 01.04.2012
- Kadıoğlu, Ayşe. “*Cinselliğin İnkarı: Büyük Toplumsal Projelerin Nesnesi Olarak Türk Kadınları*”, 75 Yılda Kadınlar ve Erkekler. İstanbul:Tarih Vakfı Yayınları, 1998.
- Kandiyoti, Deniz. Cariyeler, Bacılar, Yurttaşlar: Kimlikler ve Toplumsal Dönüşümler, İstanbul: Metis Yayınları, 1997.

Kergoat P., Picot C., Lada E. *Zanaat, Meslek, İş*”, Eleştirel Feminizm Sözlüğü, (Çev. Gülnur Acar-Savran), İstanbul: Kanat Basım, 2009, ss. 366-377.

Kula, Onur Bilge. “Bazı siyasi partilerin AB Politikaları (301. Madde Bağlamında Bir Söylem Çözümleme Denemesi)”, Sosyoloji Yazıları 1- (Editörler. Nevin Güngör Ergan ve Diğerleri) Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 2010, ss.349-375.

Lamoureux, Diana. “Kamusal/Özel”, Eleştirel Feminizm Sözlüğü, (Çev. Gülnur Acar_Savran) , İstanbul: Kanat Basım, 2009, ss. 243-248.

Salies, Pierre C. “*Toplumsal Meslek Kategorileri*”, Eleştirel Feminizm Sözlüğü (Çev. Gülnur Acar-Savran), İstanbul: Kanat Basım, ss. 345-350.

Van Dijk, Teun A. “Critical Discourse Analysis”, In *The Handbook of Discourse Analysis*. (Ed. D. Schiffrin ve diğerleri), Oxford :Blakwell Publishing, 2003.